

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Івано-Франківського районного управління поліції
Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області
13.03.2025

м. Івано-Франківськ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 13.03.2025 групою НПМ здійснено відвідування Івано-Франківського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області.

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Непийвода Людмила Іванівна, головна спеціалістка Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини(керівник групи НПМ);

Балкова Людмила Василівна, головна спеціалістка Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Дем'янчук Світлана Степанівна, представник громадської організації.

Керівництво:

Андрущак Роман Леонідович, начальник Івано-Франківського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області.

Попереднє відвідування Івано-Франківського районного управління поліції групою НПМ здійснювалось 21.09.2021.

Загальна інформація.

Івано-Франківське районне управління поліції Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області (далі - Івано-Франківське РУП, управління поліції) знаходиться за адресою: вул. Бельведерська, 32, м. Івано-Франківськ та розташоване в окремих двох- і триповерхових будівлях.

Пропускний режим до управління поліції забезпечується працівником управління поліції на контрольно пропускному пункті при вході на територію (фото 1).

При вході у приміщення управління поліції наявні інформаційні стенди для відвідувачів, зокрема, щодо днів прийому громадян, порядок подання звернення, зразки заяв, тощо (фото 2).

У приміщенні та по периметру території Івано-Франківського РУП встановлено камери відеоспостереження з архівацією записів не менше 30 діб.

У день відвідування в управлінні поліції затримані особи не перебували.

Проте, впродовж у 2024 року та з початку 2025 року працівниками

управління поліції затримано 96 і 26 осіб, з них: за вчинення адміністративних правопорушень - 29 і 4 особи, затриманих за підозрою у вчиненні злочину - 46 і 11 осіб, затриманих на підставі ухвали слідчого судді, суду - 21 й 11 осіб відповідно.

З метою отримання інформації про дотримання прав людини в діяльності Івано-Франківського РУП проведено спілкування з 10-ма працівниками.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування встановлено, що до Івано-Франківського РУП у 2024 році та з початку 2025 року надійшло 16 і 2 звернення відповідно про можливі неправомірні дії працівників поліції, побиття. Окрім цього, впродовж вказаного періоду надійшло 4 й 1 звернення відповідно про незаконні дії, побиття громадян працівниками поліції спільно з військовослужбовцями.

Відвідуванням встановлено, що в порушення вимог частини 4 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК України) та частини 3 статті 8 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» керівництвом управління поліції запроваджено негативну практику розгляду відомством повідомлень про можливі кримінальні правопорушення, які за інформацією заявників (потерпілих), вчинені працівниками поліції, без своєчасного та невідкладного інформування відповідного територіального управління Державного бюро розслідувань, а також відповідної реєстрації таких відомостей у Єдиному реєстрі досудових розслідувань (далі - ЄРДР).

Під час спілкування із працівниками поліції з'ясовано, що за результатами перевірки фактів, викладених у цих зверненнях, працівниками поліції кримінальні провадження не реєструвались, до органів Державного бюро розслідувань інформація та повідомлення не направлялись.

Разом з тим, незважаючи на те, що в діях військовослужбовців можуть мати місце адміністративні чи дисциплінарні правопорушення інформація та матеріали органами поліції не передавалась до підрозділів Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.

2. У порушення підпункту 11 пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських» в управлінні поліції не здійснюється комісійне обстеження всіх службових приміщень та транспортних засобів з метою виявлення та вилучення сторонніх предметів, які можуть бути використані для заподіяння тілесних

ушкоджень затриманим особам.

3. У порушення пункту 1 розділу VIII Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція № 440), в управлінні поліції тривалий час не функціонує кімната для затриманих осіб у зв'язку з невідповідністю національним та міжнародним стандартам (фото 3). Зі слів працівників управління поліції, затримані особи невідкладно направляються до ІТТ № 1 (м. Надвірна).

Згідно записів Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених, Журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правничої допомоги затриманим та Журналу реєстрації та обліку всіх дій, що проводяться із залученням затриманих в Івано-Франківському РУП, 08.01.2025 о 20 год. 30 хв. працівниками поліції затримано особу, яку о 07 год. 08 хв. наступного дня поміщено до ІТТ № 1, тобто через 10 год. 38 хв.

Отже, вказане свідчить, що затримані особи тривалий час (у тому числі й в нічний час) утримуються в приміщеннях Івано-Франківського РУП. При цьому, вони не забезпечуються необхідним харчуванням, не мають вільного доступу до туалету та можливості відпочинку в нічний час.

У своїх доповідях Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Комітет) (Дванадцята Загальна доповідь CPT/Inf(2002)15) зазначає про необхідність забезпечення затриманих осіб харчуванням (мінімум один раз на день повноцінним харчуванням, щось більш суттєве, ніж бутерброд), доступом до води, туалету. Особи, які повинні провести ніч в місці тримання, мають бути забезпечені чистим матрацом та ковдрами.

4. У порушення статей 212, 213 КПК України, інформація щодо обліку усіх дій, що проводяться із залученням затриманого, неналежно фіксується службовою особою, відповідальною за перебування затриманих в управлінні поліції. Зокрема, не надаються щоденні письмові звіти про дотримання прав затриманої особи, підозрюваної в скоєнні злочину за дні перебування затриманих у приміщенні управління поліції в статусі затриманого.

Записи в Журналі обліку всіх дій ведуться формально, про що свідчать відсутність підписів затриманих осіб, неповна інформація щодо затримання осіб, а також отримана інформація від працівників поліції.

Під час спілкування з'ясовано, що дана службова особи не виконує в повному обсязі покладені на неї обов'язки стосовно здійснення контролю за дотриманням іншими службовими особами прав затриманого, а також безпосереднє забезпечення цих прав.

Порушення права на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України).

5. Під час відвідування встановлено, що в порушення вимог Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561 (далі – Положення № 1561), кімната для проведення слідчих дій не облаштована у відповідності до вимог вказаного Положення і фактично не функціонує (фото 4).

Працівники управління поліції повідомили, що майже всі заходи із затриманими проводяться в кімнаті прийому громадян. Варто зазначити, що пунктом 3 наказу Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561 визначена пряма заборона проводити слідчі дії та інші передбачені законодавством України заходи (опитування, побачення із захисником тощо), необхідні для повного, всебічного й об'єктивного дослідження обставин учинення злочинів за участю осіб, затриманих за підозрою в їх вчиненні, у будь-яких приміщеннях органів і підрозділів поліції, крім слідчих кімнат.

6. При вивченні протоколів про затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, у частині випадків встановлено порушення щодо його відповідності вимогам процесуального законодавства.

Так, у порушення статті 104, 208, 209 КПК України службові особи управління поліції у протоколах про затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, не вказують прізвища, імена, по батькові, дати народження, місця проживання всіх осіб, які присутні під час проведення процесуальної дії (протокол від 08.01.2025).

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 49 Конституції України, стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію»).

7. Всупереч вимогам пункту 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, в Івано-Франківському РУП лише 10 працівників поліції із 285 пройшли підготовку та отримали посвідчення щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги.

8. Під час спілкування з працівниками управління поліції з'ясувалось, що останні не володіють необхідними знаннями стосовно дотримання прав уразливих груп населення на безперервне лікування. Зокрема, окремі оперативні чергові не знали в повному обсязі інформації про заклади охорони здоров'я регіону, в яких

впроваджена замісна підтримувальна терапія, про порядок дій під час доставляння осіб, які її потребують, а також щодо особливостей застосування заходів примусу до осіб, які отримують антиретровірусну терапію, що передбачено Порядком взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого спільним наказом МОЗ, МВС, Мінюсту та Держслужби з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156.

Також в черговій частині управління поліції відсутній Перелік закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

9. Попри вимоги пункту 12 Додатку 2 (Перелік приміщень і устаткування чергової служби органу (підрозділу) поліції, закладу освіти та поліцейських первинної комунікації фронт-офісів) до Інструкція № 440, в управлінні поліції відсутня кімната для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками.

Відсутність такої кімнати унеможливорює проведення конфіденційних побачень та позбавляє затриману особу права на конфіденційне спілкування із захисником. а також після першого допиту мати такі побачення без обмеження їх кількості й тривалості.

Європейський комітет у 21-ій Загальній доповіді [CPT/Inf (2011) 28] наголошує на питанні доступу до адвоката під час тримання в підрозділі поліції та на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться. Європейський комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

Порушення права осіб з інвалідністю (статті 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 21 Конституції України).

10. На вході до будівлі Івано-Франківського РУП наявний пандус, який не відповідає вимогам пункту 5.3.1 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2-40:2018). Тому особи з інвалідністю на кріслі колісному та представники маломобільних груп населення не можуть без сторонньої допомоги потрапити до приміщення управління поліції (фото 5).

Інші порушення.

11. Оскільки пропускний режим до приміщення Івано-Франківського РУП здійснюється на контрольно пропускному пункті при вході на територію управління після реєстрації у Журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених, відвідувачі не мають вільного доступу до кімнати прийому громадян та Книги скарг та пропозицій.

Вказане є порушенням пункту 4 розділу 3 наказу Міністерства внутрішніх справ України № 930 від 15.11.2017 «Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України» (далі – Наказ МВС № України № 930), яким передбачено, що для прийому громадян в органах та підрозділах поліції облаштовуються приймальні громадян. Приймальня громадян забезпечується необхідними меблями, комп'ютерною технікою, оргтехнікою, засобами зв'язку та пожежогасіння, медикаментами, канцелярським приладдям, юридичною літературою та розташовується в приміщенні, доступ до якого не обмежений порядком внутрішньооб'єктового режиму і містить вивіску встановленого зразка.

12. Ознайомившись із Журналом обліку доставлених, відвідувачів та запрошених, встановлено випадки неналежного його ведення. Зокрема, у порушення вимог підпункту 2 пункту 10 розділу VI Інструкції № 440, у Журналі не повністю або не завжди заповнюються графи «Прізвище, посада працівника, яким особу доставлено до органу (підрозділу) поліції», «Мета доставляння, прибуття» та «Час залишення органу поліції. Ужиті стосовно доставленої особи заходи (складено протокол, відібрано пояснення)».

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції в Івано-Франківській області:

1. Відповідно до частини четвертої статті 7 Закону України «Про Національну поліцію» за викладеними фактами провести службове розслідування та вжити заходів щодо усунення наявних порушень вимог законодавства.

2. Відповідно до частини 4 статті 216 КПК України забезпечити внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про кримінальні правопорушення, віднесені до підслідності Державного бюро розслідувань, та невідкладного інформування територіального управління Державного бюро розслідувань.

3. Забезпечити належну взаємодію між службовими особами управління поліції та Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України в частині інформування про можливі адміністративні чи дисциплінарні правопорушення вчинені військовослужбовцями;

4. Ужити заходів щодо запобігання катуванню та неналежному поведженню із затриманими в Івано-Франківському РУП, зокрема, щодо:

4.1. організації щотижневого комісійного обстеження всіх службових приміщень та транспортних засобів з метою виявлення та вилучення сторонніх предметів, які можуть бути використані для заподіяння тілесних ушкоджень затриманим особам;

4.2. обладнання кімнати для затриманих відповідно до вимог підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440;

4.3. облаштування кімнати для проведення слідчих дій у відповідності до вимог, передбачених наказами Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561 «Про затвердження Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України»;

4.4. обов'язку підлеглих працівників Івано-Франківського РУП проводити опитування і процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими до органів (підрозділів) поліції особами лише в спеціально відведених та обладнаних для цього службових приміщеннях (кімнатах для проведення слідчих дій) відповідно до вимог підпункту десятого пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських»;

4.5. організації належної фіксації перебування осіб в органі поліції та ведення службової документації, визначеної Інструкцією з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженою наказом МВС України від 23.05.2017 № 440;

4.6. приведення службової документації РУП у відповідність до вимог Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440, та забезпеченні її ведення відповідно до встановлених вимог;

4.7. забезпечення обладнання в Івано-Франківському РУП кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником.

4.8. забезпечення контролю за виконанням вимог статті 212 та статті 213 КПК України, щодо обов'язків особи, відповідальної за перебування та забезпечення дотримання прав затриманих в Івано-Франківському РУП.

5. Організувати підготовку та підвищення кваліфікації працівників управління поліції, які згідно із своїми службовими обов'язками зобов'язані володіти знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги.

6. Забезпечити ознайомлення працівників чергової частини управління поліції з Порядком взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого спільним наказом МОЗ, МВС, Мінюсту та Держслужби з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156.

7. Вжити вичерпних заходів, спрямованих на недопущення зазначених недоліків у всіх територіальних підрозділах, підпорядкованих Головному управлінню Національної поліції в Івано-Франківській області.

8. Забезпечити вільний доступ відвідувачів до Книги скарг та пропозицій, а також до кімнати прийому громадян відповідно до вимог пункту 4 розділу 3 Наказу МВС № України № 930.

9. Створити умови для відвідування Івано-Франківського РУП особами з інвалідністю, іншими маломобільними групами населення відповідно до вимог пункту 5.3 ДБН В.2.2-40:2018.

До звіту додаються наступні документи та матеріали:

1. Фотоматеріали.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Верховної Ради України
з прав людини

Людмила НЕПИЙВОДА

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

